

האמריקאים הגישו אולטימטום לישראל

בירושלים מתכוונים לאמבאדור על נשק וכסף

איך הצליח אבן לרמות את כולם ואת עצמו

המתעורר

המשך דבריו של עצמו. מכאן שהוא לא שומע מעולם דבר שלילי, ועל כך הוא מודה (הביתה).
אילו הקשיב אבן בעיון לדברי רוג'רס, היה שולח הביתה מיברק אפיאואם.

ססרת לחי

כי בווינגטון השתררה בימים האחרונים אוירה של בהלה לגבי המיורח-התיכון. גרמו לכך קריאות אס'אראס מידידי אמריקה בעולם הערבי. המהפכה בלוב ויעזעה את יכוות המערך האמריקאי במרחב. לוב היא כעת אחת ממדינות-הנפט הגדולות בעולם. אך עמדות אמריקה התמוטטו בה ביום אחד, עם נזק עצום לאינטרסים הכלכליים והאיס-טראסטיים של ארצות-הברית.

המהפכה בלוב היתה קשורה בקשר עז ביותר לענייני ארץ-ישראל. חוללו אותה קצינים צעירים, שחשבו על פלסטין יותר מאשר על ארצם שלהם. פקודת-המיכצע של המהפכה נשאה את שם-הצופן "פלסטין", וכיום המהפכה היתה הסיסמה "ירושלים".

גם משרד-החוץ וגם משרד-הביטחון האמריקאיים השתכנעו כי אותו הדבר יכול לקרות בכל רגע בערב הסעודית — המיבצר הגדול והעיקרי של ארצות-הברית במרחב. אם תפרוץ מהפכה כזאת שם, יחוסלו כל האינטרסים האמריקאיים במרחב סופית — ושוב לא יהיה לה עניין לתמוך במישהו במרחב — כולל ישראל. לסכנה גדולה זו נתחספה סכנה קטנה יותר. עם התקרב ועידת-הפיסגה של ראשי מדי-נות-ערב בראבאט, חששו האמריקאים כי תתקבל החלטה שתשים סופית קץ לכל מאמצי-

ביום השני שעבר, שעה שהציגה את ממשלתה לכנסת, הירשתה לעצמה גולדה מאיר תענוג פרטי. היא קראה בפני הכנסת נאום של אורי אבנרי מלפני חצי שנה, בו ניבא משבר קרוב ביחסי ישראל-אמריקה. גולדה שפכה קיתון של לעג על נבואה זו. כעבור שבוע בדיוק כינסה גולדה ישיבת-חירות של ממשלתה-החדשה, הזעיקה אליה את שר-החוץ הנווד ואת שגריר ישראל בחשינגטון.
הנושא: המשבר ביחסי ישראל-אמריקה.

נצחון מבוזבז לגולדה

הסמיכות בין שני התאריכים מוכיחה, כי המשבר החדש ירד על גולדה באופן בלתי-רצפוי ביותר.

אולם העיתוי של המשבר היה רחוק מלהיות מיקרי. כאשר ניבא אורי אבנרי את המשבר, הוא חזר מסידרת שיחת עם ראשי ממשלת ניכסון המטפלים בענייני המרחב. באותה שעה כבר היתה העמדה האמריקאית — המנוגדת לחלוטין לעמדת ישראל — מגובשת לגמרי.

אולם האמריקאים דחו את המשבר. הסיבה: הבחירות הקרובות בישראל. האמריקאים רגילים למציאות פוליטית, בה נוהגת ממשלת חשינגטון לדחות הכרעות בלתי-סופולריית לפני הבחירות, על-מנת לבצען למחרת היום.

הדיפלומטים הישראלים ידעו לנצל מומנט זה. הם לחשו באוזני עמיתיהם האמריקאיים: "אל תלחצו על הממשלה עכשיו. חכו עד אחרי הבחירות. אראשור לבוא אל הציבור הישראלי בהחלטות-ניסיה לפני הבחירות. לאחר מכן תהיה מערכת-הכוחות הפנימית בישראל נוחה יותר להחלטה כזאת."

האמריקאים התייחסו בהכבנה לטענה זו. הם רחו את כל לחצייהם, למרות שהמצב במרחב החמיר. כשגולדה ביקרה באמריקה, נתנו לה את כל האפשרויות כדי להציג במערכת-הבחירות את הביקור כנצחון דיפלומטי גדול.

יחס זה לגולדה היה מחושב. למעשה נרמז לה: "אנו עוזרים לך לנצח בבחירות בישראל, כדי שלא תהיי זקוקה לגח"ל ולשאיר אנשי הסיפוח בשקע שתקימי את ממשלתך הבאה. תמורת זאת אנחנו מקחים שאחרי הבחירות תצטיי בקו מתון, המתאים למדיניות האמריקאית."

אולם גולדה מסוגלת להקשיב רק לעצמה. היא לא הבינה את רמזי ממשלת ניכסון. תחת זאת יצאה מחשינגטון כשהיא משוכנעת כי אין שום חילוקי-דעות אמיתיים בין שתי המדינות, וכי בעזרת לחץ יהודי אמריקה ועמדה ישראלית נוקשה אפשר יהיה להכניע את בעלי הקו הפשרני בממשלת ניכסון.

היתה זאת טעות מרה, שנבעה מאי-הכנה גמורה של מצב האמריקאים.

האזהרה של רוג'רס

האזהרה הגדולה הראשונה באה מפי שר-החוץ האמריקאי, ויליאם רוג'רס. ביום השלישי לפני שבועיים, קם בחציה חינוכית במלון שרתון-פארק בניו-יורק, מסר הודעה מרחיקת-לכת.

לכאורה, לא היה שום דבר חדש בעמדה האמריקאית שהשתקפה בנאום זה. היא נמסרה לממשלת-ישראל ולמדינאים ישראלים אחרים (ביניהם אורי אבנרי) בעשרות הודמנויות קודמות. אולם מעולם לא הושמעו הדברים בפומבי בצורה כה ברורה ונוקשה.

- הצדדים חייבים להגיע לידי שלום על פי החלטת מועצת-הביטחון בכללותה.
- מטרת החלטה זו היא "לכונן מצב של שלום" (להבדיל מ"חתמת חוזה שלום").
- שלום זה יהיה מבוסס על נסיגת כוחות ישראל משטחים מוחזקים, מצד אחד, ועל הכרת הערבים בקיום ישראל והנכונות לחיות עימה בשלום — מצד שני.
- השלום יכלול אזורים מפורזים וסידור-ביטחון אחרים. (לא נאמר בבירור אילו שטחים יסורו, אך הכוונה היא, כנראה, שיפורו כל השטחים שיסוגו.)
- השלום יכלול הגדרה ברורה של נכונות הערבים לאפשר מעבר חופשי לאוגיות ישראל וביטראן ובסואץ.

- הגבול בין ישראל והערבים יהיה הגבול שלפני מזחמת ששת-הימים, עם "שינויים בלתי-מהותיים".
- השלום יכלול פתרון בעיית הפליטים, שימומן בכסף אמריקאי. (לא נאמר במיורש כיצד, אך הניסוח רומז על חזרת חלק מהפליטים לישראל, ושיקום האחרים בארצות-ערב.)

ירושלים תישאר מאוחדת, ו"יהיה בה תסקיד גם לישראל וגם לירדן" — כלומר, סידור מיוחד חוזר לירדן זכויות מסוימות בעיר.

יש צורך בפתרון מיוחד לרצועת-עזה (כנראה שילטון בינלאומי, או צירוף לירדן) ו"ישארה אל-שייך" (כנראה כוח בינלאומי, אך לא כיבוש ישראלי).

הסרטים יעובדו במשאומתן נוסח רודוס, בניצוחו של השגריר ארינג. אילו הוצע פתרון כזה לישראל לפני מלחמת ששת-הימים, היו חושבים כי הגיעו ימי המשיה. אולם לגבי גולדה וחבריה, פתרון זה נראה כאסון, מכיוון שהוא מונע את סיסוף השטחים שהם כבר החליטו עליו.

אולם הכרזת רוג'רס לא עוררה בהלה. בחוגי ירושלים נאמר, כי זוהי סתם עוד הכרזה אמריקאית, שאין לה משמעות ממשית. ליתר ביטחון, נשוח אבא אבן ולבלבל את מוחו של רוג'רס.

אבן נסע, נפגש עם רוג'רס והבטיח הביתה הודעות מרגיעות. כמו תמיד, היה אבן משוכנע כי נחל נצחון מזהיר, וכי הכל בא על מקומו בשלום. (על סכניקה זו של אבן העיר דיפלומט ישראלי בכיר בירושלים: "בשיחה עם מדינאי זר, אבן שומע רק את עצמו. בזמן שהשני מדבר, אין אבן מקשיב כלל, אלא הושב על

הנצחון הנדומה: גולדה עם ניכסון ואשתו

השלום במרחב. החלטה כזאת יש בה כדי לתת דחיפה גדולה לאירגונים הפלסטניים, המאיימים על כל יידיי אמריקה במרחב.

מכאן שהתגבשה ההחלטה לעשות משהו בפומבי ובמהירות, כדי לחזק את עורף הערבים יידיי-אמריקה. הכרזת רוג'רס באה למלא צורך זה.

המאורעות בישראל השפיעו על האמריקאים לא פחות מהמאורעות בצד הערבי. עד לפני שבועיים חיו האמריקאים באשלייה כי גולדה מעמידה רק פנים של נץ, לצורכי בחירות, וכי תתגלה למחרת היום כיונה בת יונה. אותה אמונה נאיבית שררה גם לגבי יידיי.

הודעת גולדה על הרכב ממשלתה החדשה היתה פטירת-לחי מצלי